

ESTUDI DE “REGIONS FOR EU RECOVERY” SOBRE EL MECANISME DE RECUPERACIÓ I RESILIÈNCIA – RESUM EXECUTIU

Aquest informe presenta els resultats d'una enquesta duta a terme durant el primer trimestre de 2022 entre els membres de Regions for EU Recovery, una iniciativa que reuneix a 32 regions europees de deu estats membres. Regions for EU Recovery pretén reforçar el paper de les regions a la presa de decisions de la Unió Europea, en especial en les mesures relatives a la recuperació post-COVID.

La conclusió principal és que la majoria de regions considera que la governança multinivell i els principis de subsidiarietat no han estat respectats en la implementació del Mecanisme de Recuperació i Resiliència, i al seu torn, les regions no estan degudament involucrades en les reformes de transformació finançades per aquest Mecanisme.

Els resultats de l'enquesta indiquen que les regions participants poden classificar-se en dues categories. En primer lloc, les regions que van ser involucrades pels governs centrals des del principi en el disseny dels Plans Nacionals de Recuperació i, per tant, van abordar amb èxit les especificitats territorials en la seva implementació (Åland, Flandes i Baixa Àustria).

En segon lloc, les regions que no van ser involucrades des del principi en el disseny i més tard en la implementació del Mecanisme de Recuperació i Resiliència i, en conseqüència, els problemes existents produïts per la seva exclusió s'han agreujat. Aquests reptes varien en cada estat membre. Per exemple, en el cas de les regions franceses, és la competència entre els fons disponibles que crea confusió en els beneficiaris i genera risc de solapaments; en el cas de les regions espanyoles, és l'escàs marge de maniobra que tenen les regions per planificar i prioritzar polítiques; mentre que per a les regions italianes, els principals reptes són l'assistència tècnica i el suport a les parts interessades.

Pel que fa al disseny de projectes finançats pel Mecanisme de Recuperació i Resiliència, menys de la meitat de les regions enquestades van negociar directament els projectes. La majoria de regions no tenen un paper central en el disseny de les convocatòries, encara que participen en convocatòries organitzades pels governs nacionals. Tot i que la majoria de regions informen que les convocatòries del Mecanisme de Recuperació i Resiliència són transparents i es publiquen en un únic portal, alguns territoris com l'Emília-Romanya, el País Valencià o Catalunya subratllen que la multiplicitat d'organismes convocants dificulta que els potencials beneficiaris estiguin al cas de les oportunitats de finançament.

En termes de sinergies entre el Mecanisme de Recuperació i Resiliència i altres fons de la UE, atesa la seva diferència de funcionament, calendari i governança, els problemes principals són els riscos de solapament. Per aquest motiu, en quant a l'orientació i implementació estratègiques, la interacció i la coordinació continuades són necessàries entre la política de cohesió i el Mecanisme de Recuperació i Resiliència.

Atenent a la centralització o descentralització de la implementació del Mecanisme de Recuperació i Resiliència, la majoria de les regions –excepte Åland, Flandes, Baixa Àustria i el Laci– consideren que no s'han respectat els principis de governança multinivell i de subsidiarietat. El resultat és que, segons la majoria de les regions, les necessitats territorials econòmiques i socials específiques no s'han tingut en compte en els plans estratègics i les convocatòries del Mecanisme de Recuperació i Resiliència. Així les coses, la majoria de les regions destaca que l'alt nivell de detall de les convocatòries centralitzades limita l'exercici de les seves competències. I encara és més preocupant que, exceptuant Åland i Flandes, les regions

assenyalen una falta d'implicació real en l'aplicació de les reformes finançades pel Mecanisme de Recuperació i Resiliència.

Gairebé totes les regions –excepte Åland, Helsinki, Baixa Àustria, i la Llombardia- han reforçat els recursos destinats a afrontar el desafiament de l'absorció i eficiència en la gestió dels diversos fons. La majoria dels territoris expressen que és massa aviat per avaluar l'impacte del Mecanisme de Recuperació i Resiliència.

Per tal de fer front a les principals preocupacions subratllades més amunt i maximitzar l'eficàcia d'aquests fons, diferents regions participants han suggerit algunes **recomanacions a la Comissió Europea i els estats membres**.

Primer, la Comissió Europea hauria de garantir que els principis fonamentals, com la governança multinivell i la subsidiarietat, siguin consistentment respectats i implementats. En relació a això, la política de cohesió no hauria d'estar aïllada sinó que hauria d'interactuar i coordinar-se amb diferents instruments nous, com ara el Mecanisme de Recuperació i Resiliència.

Segon, els requisits s'haurien de simplificar i s'hauria de proporcionar més informació i orientació a les autoritats regionals. La Comissió Europea hauria de tenir en compte les regions i ajudar-les a incrementar el seu rol en la implementació d'aquests fons. Respecte a això, s'hauria de comunicar directament amb les regions sobre el Mecanisme de Recuperació i Resiliència, així com adoptar ràpidament Programes Regionals de cohesió i deixar espai suficient per a les necessitats de les regions així com configurar apropiadament els sistemes de finançament. Les regions són l'administració més propera als ciutadans, tenen la majoria de les competències per assolir els objectius territorials i són els actors centrals de les polítiques de cohesió europees.

Tercer, hi ha una necessitat d'implementar un sistema de seguiment potent que es podria adoptar a nivell regional. Les regions necessiten normes més clares per a l'execució dels fons. A més a més, també demanen directrius comunes i eines com l'accés a les bases de dades oficials dels beneficiaris per evitar el doble finançament.

Les regions també prenen nota de la reorientació radical pel que fa a les polítiques energètiques de la Unió Europea i reiteren la seva voluntat de contribuir al debat de les inversions relacionades amb l'energia, per tal de reduir la dependència europea en els combustibles fòssils provinents de Rússia, guanyar en eficiència i impulsar l'ús d'energies renovables.

Finalment, les regions expressen la seva preocupació per la tendència creixent al canvi de paradigma dels Fons de Cohesió, gestionats a nivell regional, cap a assignacions centralitzades més importants que es programen i s'implementen a nivell nacional.